

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2025-641

18.6.2025

DNB Livsforsikring AS (Pensjon, Personal)

Livsforsikring/uføredkninger/pensjon

Fripolise – uttak av alderspensjon – avtalens varighet –elektronisk kommunikasjon - ftpensjl. § 5-1.

Forsikrede hadde en fripolise fra flere tidligere arbeidsforhold. I den samlede fripolisen var alderspensjon oppgitt som livsvarig, med årlig ytelse på kr 13 201 og oppstart fra fylte 67 år. Som følge av pensjonsreformen, ble forsikrede i 2015 informert om muligheten for å ta ut alderspensjon fra fylte 62 år. Han fikk videre tilsendt en matrise med informasjon om hvordan uttakstidspunktet ville påvirke utbetalingen, herunder at utbetaling fra fylte 62 år ville gi høyere årlig ytelse, men utbetaling over 10 år. Forsikrede meldte inn ønske om tidligere uttak, og foretaket begynte utbetalingene fra fylte 62 år. Utbetalingsplanen, med opphør i 2027, fremgikk av årlige kontoutskrifter som forsikrede mottok. Omtrent 8 år senere henvendte forsikrede seg til foretaket og spurte om hvorfor foretaket mente at alderspensjonen ikke var livsvarig, men opphørte i 2027. Foretaket viste til at forsikrede hadde bedt om tidligere uttak, og at pensjonen derfor ble omregnet. Saken reiste spørsmål om alderspensjonen var livsvarig. Nemnda la til grunn at forsikredes melding i mars 2016 om at han ønsket å starte uttak av alderspensjon, viste at han var kjent med regelendringene. Nemnda fant videre at forsikrede ved dette hadde samtykket til og tok initiativ til endring av avtalen fra livsvarig ytelse til avtale om 10 års utbetaling. Forsikrede ble ikke ansett å være i god tro om at også denne ytelsen var livsvarig og måtte selv bære risikoen for eventuelle manglende undersøkelser. Nemnda ga foretaket medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede hadde fripoliser fra flere tidligere arbeidsforhold, og som i 2011 ble samlet i en felles fripolise.

I forsikringsbevis for 2011 var alderspensjon oppgitt med årlig ytelse på kr 13 201. Utbetaling var med oppstart fra fylte 67 år i mai 2021. Utbetalingen var livsvarig og uten verdiregulering.

I årsoppgaver for 2012 – 2016 var alderspensjon oppgitt med oppstart fra 1.5.21 og livsvarig, og med en oppgitt årlig ytelse fra kr 13 262 og stigende til kr 14 562 i årsoppgave for 2016.

I juni 2015, og som følge av pensjonsreformen, informerte foretaket i brev juni 2015:

Reglene for utbetaling av alderspensjon innebærer at:

- Det er mulighet for uttak av alderspensjon fra fylte 62 år.
- Alderspensjon kan kombineres med videre arbeid og pensjonsopptjening.

Må du foreta deg noe i forbindelse med dette?

Du trenger ikke gjøre noe dersom du vil ha utbetalt pensjonen på det tidspunkt og med det beløp som er avtalt.

Vil du endre starttidspunktet for utbetaling?

Dersom du vil starte pensjonsutbetalingen på et annet tidspunkt enn avtalt, må du gi oss beskjed om dette *to måneder før utbetalingen skal starte*. Dette gjør du ved å sende oss vedlagte «Skjema for uttak av alderspensjon».

Du kan også melde uttaket til oss i nettbanken ...

Prognose

På baksiden av dette brevet finner du en prognose som viser hvilket årlig pensjonsbeløp du kan forvente å få utbetalt ved ulike uttakssaldre. Vi gjør oppmerksom på at dette er et estimat, og at den endelige pensjonen derfor kan avvike fra dette.

På baksiden var det gitt en matrise over forventet utbetaling ved uttak av alderspensjon med oppstart fra hhv. fylte 62 til 70 år. Det fremgikk at dersom forsikrede startet uttak mellom fylte 62 og 65 år ble årlig utbetaling høyere enn ved første uttak ved fylte 66 eller 67 år, men samtidig var ytelsen da ikke livsvarig, men med 10 års varighet. Årlig utbetaling ved oppstart ved fylte 66 og 67 år var lavere, men økte ved senere oppstart frem til seneste oppstart ved fylte 70 år, og var livsvarig. Bakgrunnen var pensjonsreformen.

Forsikrede meldte 14.3.16 at han ønsket å starte uttak av alderspensjon under avtalen.

Foretaket sendte 14.3.16 brev med nytt forsikringsbevis i henhold til forsikredes utbetalingskrav. I oversendelsesbrevet ble det bla. skrevet:

Vedlagt finner du nytt forsikringsbevis og vilkår som vi anbefaler deg å lese. Her finner du informasjon som det er viktig at du har kjennskap til.

Ønsker du mer informasjon er du velkommen til å ta kontakt med en av våre kundekonsulenter på telefon 05226, eller du kan sende e-post til kundesenter.person.liv@dnb.no.

Og fra nytt forsikringsbevis utstedt som følge av endringen:

Alderspensjon 18.381 startår: 2016 opphørsår: 2027

I kontoutskrift for 2016, datert 2017, var det oppgitt årlig alderspensjon fra 1.5.16 til 1.5.27. Per 2017 var det oppgitt et årlig beløp på kr 18 412.

I senere årlige kontoutskrifter var det oppgitt alderspensjon fra 1.5.16 til 1.5.27, og med gradvis svakt stigende årlig beløp.

Forsikrede ba 24.5.24 foretaket forklare hvorfor det mente at aktuelle alderspensjon ikke var livsvarig, men opphørte i 2027. Det var en del påfølgende korrespondanse angående dette.

Foretaket ga 27.6.24 en sammenfattende forklaring:

Alderspensjonen i fripolisen var opprinnelig avtalt å skulle være livsvarig, med utbetalingsstart ved fylte 67 år, det vil si fra mai 2021. Årlig utbetaling fra 67 år og livsvarig var 14 652 kroner.

I forbindelse med at du ba om uttak av pensjon fra mai 2016 ble det foretatt omregning av pensjonen slik at den gikk fra å være livsvarig til å opphøre ved fylte 73 år.

Årlig ytelse etter endringen var 18 381 kroner.

Omregning som ble foretatt er hjemlet i Lov om foretakspensjon § 5-1 (2)

"Utbetalingstiden for opphørende og livsvarige ytelser kan settes ned til det antall hele år som er nødvendig for at samlet årlig alderspensjon utgjør om lag 30 prosent av folketrygdens grunnbeløp".

Tilbake i 2016 praktiserte vi ikke denne bestemmelsen fullt ut, siden omregning ble gjort slik at årlig ytelse tilsvarte om lag 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

Paragrafen i Lov om foretakspensjon sier ikke noe om at vi må ha samtykke fra forsikringstaker før omregning gjøres i henhold til 20 prosent av G.

Omregning gjøres derfor automatisk for de som fyller kriteriene for dette.

Vi varslet deg om at utbetalingen ville bli omregnet i pensjonsprognose av juni 2015, se vedlegg. Etter at du ba om start av alderspensjon fikk du også forsikringsbevis fra oss, som bekrefter at omregning er foretatt, se vedlegg.

Kapitalen som tilhører alderspensjon i din fripolise utgjør i dag cirka 50 000 kroner. Resterende verdi på fripolisen ligger i hovedsak i deknningen for ektefellepensjon.

Videre skrev foretaket 4.7.24 bl.a.:

Vi kan ikke imøtekomme ditt ønske om å endre fra opphørende utbetaling av alderspensjon til livsvarig utbetaling på avtalenummer (...)

Du har ved din endringsmelding av 14. mars 2016 bedt om, og samtykket til, tidligere uttak av alderspensjon fra både fripolise nummer (...) (..)

Omregning til opphørende utbetaling - det vil si fra mai 2016 til mai 2027 - er foretatt i tråd med vårt prognosebrev av juni 2015.

Utsendte årlige kontoutskrifter for 2017 og senere viser at alderspensjonen for fripolise med avtalenummer ... har utbetaling til 1. mai 2027.

Forsikrede skrev 7.7.24:

Jeg har bedt om tidligere utbetaling, men har aldri bedt om, eller akseptert at livspolisen skulle bli omgjort til en 10 års polise. Se i den anledning tidligere sendte meldinger. Jeg gjør oppmerksom på at saken ikke er avsluttet, og imøteser i første omgang deres begrunnelse for hvorfor dere ikke vil omgjøre polisen tilbake til livspolise. Dette kan enkelt gjøres ved at jeg tilbakefører ca kr 4.000,- pr. år i ca 8 år. Eksakt beløp kan dere utregne.

Foretaket opprettholdt avgjørelsen. Forsikrede mente dette burde kunne løses ved at han tilbakebetalte differansen slik at polisen igjen ble en livsvarig ytelse, og fastholdt at han aldri hadde akseptert at ytelsen skulle opphøre å bli livsvarig.

Foretaket opplyste 28.10.24 at forsikrede var elektronisk bruker siden 2010, og vedla utskrift hvor det fremgår at forsikrede aksepterte brukeravtalen 4.6.10.

Forsikrede skrev 2.11.24 bl.a.:

Det vises til brev dat. 28.10.24 fra DnB Livsforsikring A/S.

I brevets siste setning legger DnB L til grunn at jeg har gitt samtykke til elektronisk kommunikasjon. Jeg finner ikke at slikt samtykke til elektronisk er gitt fra min side. Hadde slikt samtykke vært gitt ville DnB L ha fanget dette opp i sitt system og således kunnet fremlegge mitt samtykke. Det kan de tydeligvis ikke, men handler også her etter eget forgoetbefinnende og i egeninteresse.

Forsikrede har i det vesentlige anført at fripolisen gir en livsvarig alderspensjon, og at dette følger av avtalen. Foretaket kunne ikke uten hans samtykke endre dette. Forsikrede har ikke samtykket til elektronisk kommunikasjon.

Foretaket har i det vesentlige anført at forsikrede ved å kreve utbetaling fra mai 2016 samtykket til at årlig ytelse økte, men ble begrenset til 10 år, jf. informasjonsbrevet datert juni 2015. Dette gikk også frem av forsikringsbevis fra 2016 og av alle årsoppgaver etter 2016. Forsikrede kan ikke senere reversere dette ved å innbetale det økte beløpet han har fått utbetalt. Forsikrede var elektronisk bruker og ble i 2015 informert om endringene i tilknytning til pensjonsreformen. Det er vist til avgjørelse 2015-003.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om forsikrede har avtale om livsvarig alderspensjon, eller om det er inngått avtale om omgjøring av pensjonen til en opphørende ytelse.

Ved pensjonsreformen i 2015-2016 ble det gjort en rekke endringer i lovverket for å tilpasse gjeldende pensjonsavtaler til reformen. En del av reformen var at medlemmet fikk mulighet til å starte uttak av alderspensjon ved fylte 62 år. Dette forutsatte imidlertid endringer i utbetalinger mht. årlig størrelse og/eller varighet.

Forsikredes fripolise var regulert i lov om foretakspensjon (lof.) § 4-9, tredje ledd som fastsatte at:

Reglene om uttak av alderspensjon i §§ 5-1, 5-7 a til 5-7 c gjelder tilsvarende for fripoliser.

Lof. § 5-1 Retten til alderspensjon, fastsatte i annet ledd at:

Det kan fastsettes i regelverket at alderspensjon skal opphøre eller settes ned ved fylte 77 år eller senere, men ikke i noe tilfelle før alderspensjon har vært utbetalt minst i 10 år.

Utbetalingstiden for opphørende ytelser kan settes ned til det antall hele år som er nødvendig for at samlet årlig alderspensjon utgjør om lag 30 prosent av folketrygdens grunnbeløp. Medlemmet og pensjonsinnretningen kan avtale at livsvarige ytelser endres til opphørende ytelser i det antall hele år som er nødvendig for at samlet årlig alderspensjon utgjør om lag 30 prosent av folketrygdens grunnbeløp. Ved omregning etter annet og tredje punktum gjelder § 5-6 annet ledd annet punktum tilsvarende.

Det sentrale for vår sak er at i avtale med livsvarige ytelser kan partene – altså forsikrede og foretaket – avtale at avtalen endres til en opphørende ytelser for at årlig beløp utgjør ca. 30 % av folketrygdens grunnbeløp.

Spørsmålet er etter dette om forsikrede inngikk slik avtale med foretaket.

Foretaket har dokumentert at forsikrede i 2010 aksepterte avtale som elektronisk bruker, jf. lof. § 20-3. I foretakets brev datert mars 2016 var det oppgitt at forsikrede nå kunne ta ut alderspensjon fra fylte 62 år, og det var vist til en matrise på baksiden om hvilke virkinger dette ville ha. Videre at foretaket måtte ha to måneders varsel før utbetaling kunne starte.

Forsikrede meldte 14.3.16 at han ønsket å starte uttak av alderspensjon under avtalen. Dette var ca. to måneder før han fylte 62 år. Etter nemndas syn viser dette at forsikrede var kjent med endringene i pensjonsregelverket. Nemnda finner at dette må ansees som forsikredes samtykke til å endre avtalen fra en livsvarig ytelse og til en avtale om 10 års utbetaling, men med et høyere beløp enn den livsvarige ytelsen som ville løpe fra fylte 67 år. Forsikrede tok selv tok initiativ til å starte utbetalingen tidligere, og endret på denne måten avtalen med foretaket.

Forsikrede startet utbetalingene 5 år før opprinnelig avtalt, og med en årlig pensjon som var minst 30 % høyere enn opprinnelig avtalt årlig pensjon enn dersom han hadde ventet til tidligere avtalt fylte 67 år. Slik nemnda vurderer det, kan ikke forsikrede høres med at han var i god tro om at denne ytelsen også var livsvarig, og forsikrede må selv bære risikoen for at han eventuelt ikke undersøkte forholdene bedre.

Vilkårene i dagjeldende lof. § 5-1 annet ledd er derfor oppfylt, og forsikrede kan ikke få medhold i klagen.

Det bemerkes at forsikrede deretter mottok et nytt forsikringsbevis der det klart fremgikk at ytelsen var begrenset til utbetaling til 2027, altså i 10 år. Dette var også opplyst i alle senere årsoppgaver. Når forsikrede ikke reagerte på dette, har han etter nemndas syn også tapt eventuelle innsigelser ved passivitet.

Nemnda viser videre til vilkårenes pkt. 4.3 Omregning av pensjon på utbetalingstidspunktet:

Dersom den årlige alderspensjon eller ektefelle-/samboer- og barnpensjon, når pensjonen skal utbetales eller ved senere reduksjon, blir mindre enn 20 % av folketrygdens grunnbeløp, vil Vital på det tidspunkt omgjøre pensjonens utbetalingstid til det hele antall år som er nødvendig for at den årlige utbetaling skal utgjøre 20 % av folketrygdens grunnbeløp eller minst mulig over dette beløp. Kontantverdien av pensjonen

skal være den samme før og etter omregningen.

Folketrygdens grunnbeløp (G) var per 1.5.16 kr 92 576. Den avtalte årlige ytelsen ved utbetaling fra 1.7.21 var ca. kr 14 000, og derfor godt under 20 % av G. Dette ville gjelde desto mer når forsikrede startet pensjonsuttak 5 år tidligere, fordi årlig ytelse da skulle fordeles på ytterligere 5 år. Foretaket hadde derfor også i kraft av avtalen rett til å endre årlig utbetaling slik at denne ble 20 % av G. Når den årlige ytelsen var på ca. kr 18 400 var dette i tråd også med avtalen. Også dette grunnlaget medfører at forsikrede ikke kan få medhold i klagen.

Avslutningsvis bemerkes det at loven ikke åpner for at forsikrede kan betale tilbake det han har fått utbetalt i pensjon ut over det årlige beløpet han ville ha fått livsvarig fra fylte 67 år.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).